

Utilizarea Internetului și reglementările Uniunii Europene

I. Context

Pătrunderea Internetului și utilizarea noilor tehnologii precum telefonie mobilă crește în mod considerabil în țările membre ale Uniunii Europene. În paralel continuă să existe pericole, în special pentru copii, cât și abuzuri ale acestor tehnologii și apar pericole și abuzuri noi. Pentru a încuraja exploatarea oportunităților pe care le oferă Internetul și noile tehnologii on-line, sunt de asemenea necesare măsuri de promovare a utilizării lor în condiții de mai mare siguranță și de protejare a utilizatorului final împotriva conținuturilor nesolicitate.

Un studiu comandat de Comisie în 2007 a analizat modul în care copiii din Europa utilizează noile mijloace de comunicare. Conform acestui studiu, pentru tânăra generație din Europa utilizarea internetului și a telefoanelor mobile este un lucru cât se poate de firesc. În general, tinerii sunt conștienți și de riscurile folosirii internetului și telefoanelor mobile. Cu toate acestea, ori de câte ori se confruntă cu probleme online, minorii apelează la ajutorul adulților doar în ultimă instanță.¹

Studiul calitativ din cadrul Eurobarometrului s-a bazat pe răspunsurile furnizate de copii cu vârste de 9-10 și 12-14 ani din toate cele 27 de state membre ale UE, plus Norvegia și Islanda. Acestora li s-au pus întrebări amănunțite legate de modul în care utilizează tehnologiile online și de felul în care ar reacționa în cazul în care s-ar confrunța cu probleme și riscuri în utilizarea internetului și a telefoanelor mobile. Studiul arată că tehnologiile sunt utilizate de copii în moduri asemănătoare în întreaga Europă. Jocurile online, navigarea și comunicarea sunt considerate principalele activități online, în timp ce transmiterea mesajelor scrise și convorbirile cu părinții și prietenii sunt cele mai frecvente activități pentru tinerii utilizatori de telefoane mobile.

Conform rezultatelor studiului, copiii sunt în general conștienți de **riscurile** potențiale **online**, precum aspectele legate de **securitate, virușii, accesul la conținut nedorit, furtul de identitate și contactele potențiale cu persoane necunoscute**. De asemenea, mulți dintre copiii intervievați sunt perfect conștienți de măsurile de precauție care se impun. Cu toate acestea, unii copii au recunoscut că au avut comportamente riscante, iar unii dintre aceștia au spus că au fost victimele hărțuirii și au avut contacte cu persoane necunoscute. Deși tinerii sunt la curent cu riscurile și măsurile de precauție în astfel de situații, cei mai mulți ar încerca să rezolve singuri sau împreună cu prietenii problemele de acest gen și ar discuta cu părinții doar în ultimă instanță și numai în situațiile de maximă gravitate.

În acest sens, fiind nevoie de acțiune continuă atât în privința conținutului potențial dăunător copiilor sau nesolicitat de utilizatorul final, cât și a conținutului ilegal, în special a pornografiei infantile și a materialelor rasiste, Comisia Europeană a inițiat un program menit să contracareze efectele amintite mai sus: programul *Safer Internet* (Un Internet mai Sigur).

II. Documentele europene

Cadrul legal al programului *Safer Internet* este dat de Decizia nr. 854/2005/CE din 11 mai 2005 de instituire a unui program comunitar multianual de promovare a utilizării, în condiții de mai mare siguranță, a Internetului și a noilor tehnologii on-line.

¹ Comunicat de presă Eurobarometru: *Copiii europeni, imprudenți și expuși atunci când se află online?*, Bruxelles, 10 august 2007

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

Safer Internet Plus este un program al Comunității Europene derulat pe o perioadă de 4 ani (2005-2008) cu un buget de 45 milioane Euro, destinat promovării folosirii în siguranță a Internetului și combaterii conținutului ilegal și dăunător existent pe Internet, în special cel care afectează copiii și adolescenții. Acest program cuprinde și alte domenii, cum ar fi lupta împotriva rasismului și a spamului, adresându-se cu precădere părinților, educatorilor și copiilor.

Safer Internet Plus este succesorul programului comunitar “Safer Internet (eSafe)”, derulat în perioada 1999-2004. În cadrul eSafe au fost cofinanțate 37 de proiecte, fiind implicate peste 136 de organizații din 17 state europene. În perioada de extindere a programului au mai fost cofinanțate încă 52 de proiecte care sunt în derulare în prezent. Programul Safer Internet Plus extinde aria de aplicare a activităților din cadrul său și la noile tehnologii online, incluzând conținutul mobil, jocurile online, transferul de fișiere P2P și toate formele de comunicare în timp real, cum ar fi camerele de chat și mesageria instant.

Programul este deschis participării persoanelor juridice stabilite în statele membre, inclusiv România. Comisia Europeană răspunde de punerea în aplicare a programului. Comisia trebuie să asigure complementaritatea și sinergia cu inițiativele și programele comunitare conexe inclusiv, inter alia, prin luarea în considerare a activităților întreprinse de alte organisme.

Programul funcționează pe baza apelurilor de propuneri publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene și pe portalul Societății Informaționale de pe site-ul de web al Comisiei Europene. Comisia Europeană evaluează proiectele propuse în cadrul fiecărei runde de finanțare.

Programul are 4 componente:

- (a) combaterea conținuturilor ilegale;
- (b) abordarea conținuturilor nesolicitate și dăunătoare;
- (c) promovarea unui mediu mai sigur;
- (d) creșterea gradului de conștientizare.

Activitățile corespunzătoare celor 4 componente (acțiuni) sunt:

Combaterea conținuturilor ilegale

Au fost înființate linii de asistență telefonică pentru a permite publicului să raporteze conținutul ilegal. De aici, informația este trimisă către entitatea răspunzătoare (furnizor de servicii internet, poliție, etc.) pentru a fi luate acțiuni corective. Liniile de asistență telefonică civile completează liniile de asistență telefonică ale poliției, în cazul în care acestea există. Rolul lor este diferit de cel al autorităților însărcinate cu aplicarea legii, deoarece ele nu investighează infracțiuni, nu îi arestează și nu îi urmăresc în instanță pe contravenienți. Ele pot să constituie centre de competență care oferă furnizorilor de servicii Internet îndrumare cu privire la conținuturile care pot fi ilegale.

Rețeaua existentă a liniilor de asistență telefonică este o structură unică care nu ar fi fost creată în absența finanțării comunitare. Între 1999 și 2004 au fost înființate astfel de linii de asistență telefonică în statele membre. Pentru ca aceste linii de asistență telefonică să-și dezvolte întregul potențial, s-a considerat necesar să existe acoperire și colaborare la nivelul Europei, iar eficacitatea să crească prin schimburi de informații, de bune practici și de experiență. Fondurile comunitare vor fi utilizate și pentru a spori gradul de conștientizare cu privire la aceste linii de asistență telefonică, făcându-le astfel mai eficiente. Rețeaua de linii de asistență telefonică trebuie să asigure acoperirea și schimbul de rapoarte privind tipurile majore de conținuturi ilegale îngrijorătoare care depășesc domeniul pornografiei infantile.

Abordarea conținuturilor nesolicitate și dăunătoare

Pe lângă măsurile luate pentru combaterea conținuturilor ilegale la sursă, este posibil ca utilizatorii, adulții răspunzători în cazul în care utilizatorii sunt minori, să aibă nevoie de instrumente tehnice, pentru a decide asupra modului de abordare a conținuturilor nesolicitate și dăunătoare (abilitarea utilizatorului). Programul își propune a spori informațiile disponibile privind rezultatele și eficiența software-urilor și serviciilor de filtrare, pentru a permite utilizatorilor să aleagă în cunoștință de cauză. Sistemele de evaluare și etichetele de calitate, împreună cu tehnologiile de filtrare, pot ajuta utilizatorii să selecteze conținuturile pe care doresc să le primească și pot oferi părinților și educatorilor europeni informațiile necesare pentru ca ei să decidă în conformitate cu valorile culturale și lingvistice proprii.

Programul finanțează măsurile tehnologice care răspund nevoilor utilizatorilor și le permit să limiteze volumul conținuturilor nesolicitate și dăunătoare și să controleze mesajele nesolicitate pe care le primesc, inclusiv:

- să evalueze eficiența tehnologiei de filtrare disponibile și să ofere publicului aceste informații într-o formă simplă și clară care ușurează comparația;
- să ușureze și să coordoneze schimburile de informații și bune practici cu privire la metodele eficiente de abordare a conținuturilor nesolicitate și dăunătoare;
- să sporească gradul de adoptare a evaluării conținuturilor și a etichetelor de calitate pentru site-uri de către furnizorii de conținut și să adapteze evaluarea conținuturilor și etichetele luând în considerare posibilitatea de a avea acces la același conținut folosind mecanisme de livrare diferite (convergență);
- să contribuie, după caz, la creșterea accesibilității tehnologiei de filtrare în special în limbile care nu există încă pe această piață.

Va fi încurajată de asemenea utilizarea măsurilor tehnologice care sporesc respectarea vieții private.

Promovarea unui mediu mai sigur

Un sistem de auto-reglementare pe deplin funcțional este un element esențial în ceea ce privește limitarea fluxului de conținuturi nesolicitate, dăunătoare și ilegale. Auto-reglementarea implică o serie de componente:

- consultarea și reprezentarea corespunzătoare a părților implicate;
- coduri deontologice;
- organisme naționale care să ușureze colaborarea la nivel comunitar;
- evaluarea națională a cadrelor de auto-reglementare.

Forumul Safer Internet, creat în 2004, în cadrul planului de acțiune Safer Internet, își propune să devină un forum de discuție care cuprinde reprezentanți ai industriei, autorități de aplicare a legii, factori de decizie și organizații ale utilizatorilor (de exemplu organizații ale părinților și profesorilor, grupuri de protecție a copiilor, organisme de protecție a consumatorilor și organizații pentru promovarea drepturilor civile și informatice). El oferă o platformă de schimb de experiență între organismele de co-reglementare sau de auto-reglementare cât și o ocazie de a discuta modurile în care industria poate să contribuie la combaterea conținuturilor ilegale.

Obiectivele specifice ale forumului Safer Internet sunt:

1. stimularea creării de rețele între structurile corespunzătoare ale statelor membre și crearea legăturilor cu organismele de auto-reglementare din afara Europei;
2. stimularea consensului și a auto-reglementării privind aspecte precum evaluarea calității site-urilor, evaluarea conținuturilor în mai multe mijloace de comunicare în masă, tehnicile de evaluare și de filtrare și extinderea acestora la noi forme de conținut precum jocurile on-line și la noi forme de acces precum telefonul mobil;
3. încurajarea furnizorilor de servicii să întocmească coduri deontologice privind aspecte precum gestionarea procedurilor de notificare și notare în mod transparent și conștiincios și informarea utilizatorilor cu privire la utilizarea Internetului în condiții de mai mare siguranță și la existența liniilor de asistență telefonică pentru raportarea conținuturilor ilegale;
4. promovarea cercetării cu privire la eficiența proiectelor de evaluare și a tehnologiilor de filtrare. Organizațiile utilizatorilor și institutele de cercetare științifică se pot dovedi parteneri valoroși în acest sens.

Creșterea gradului de conștientizare

Acțiunile de creștere a gradului de conștientizare trebuie să cuprindă o gamă largă de categorii de conținuturi ilegale, nesolicitate și dăunătoare (inclusiv, de exemplu, conținuturile considerate nepotrivite pentru copii și conținuturile rasiste și xenofobe) și, după caz, să țină seama de aspecte conexe ale protecției consumatorului, protecției datelor și securității informațiilor și a rețelelor (virusi/mesaje nesolicitate). Acestea trebuie să se ocupe de conținuturi distribuite pe World Wide Web, cât și de noi forme de informare și comunicare interactivă create de răspândirea rapidă a Internetului și a telefoniei mobile. Programul va urmări să ia măsuri de încurajare a mijloacelor rentabile de distribuire a informațiilor către un număr mare de utilizatori, în special prin folosirea organizațiilor "multiplicatoare" și a canalelor de difuzare electronică, pentru a ajunge la grupurile țintă vizate, inclusiv utilizarea mijloacelor de comunicare în masă și distribuirea materialelor informative în școli și cafenele Internet.

Programul oferă sprijin organismelor adecvate care sunt selectate pe baza unei cereri de propuneri pentru a avea rolul de noduri de conștientizare în fiecare stat membru și țară candidată și care desfășoară acțiuni și programe de conștientizare în strânsă colaborare cu toți actorii relevanți la nivel național, regional și local. Nodurile de conștientizare trebuie:

- să conceapă o campanie de conștientizare coerentă, agresivă și precis orientată folosind mijloacele de informare în masă cele mai potrivite, ținând seama de cele mai bune practici și de experiența altor țări;
- să stabilească și să mențină un parteneriat (oficial sau neoficial) cu actorii cheie (agenții guvernamentale, grupuri de presă și mass-media, asociații ale furnizorilor de servicii Internet, organizații ale utilizatorilor, părți interesate din domeniul educației) și să întreprindă acțiuni în țara lor legate de utilizarea în condiții de mai mare siguranță a Internetului și a noilor tehnologii on-line;
- să promoveze dialogul și schimbul de informații în special între părțile interesate din domeniul educației și al tehnologiei;
- după caz, să colaboreze cu activități în domenii conexe acestui program, precum domeniul mai larg al utilizării informațiilor și al mijloacelor de informare în masă sau al protecției consumatorilor;
- să informeze utilizatorii cu privire la software-ul și serviciile de filtrare europene, liniile de asistență telefonică și sistemele de auto-reglementare;
- să colaboreze activ cu alte noduri naționale din rețeaua europeană prin schimbul de informații despre cele mai bune practici, prin participarea la întâlniri și conceperea și aplicarea unei abordări europene, adaptată după caz la preferințele lingvistice și cult aplicarea unei abordări europene, adaptată după caz la preferințele lingvistice și culturale naționale;
- să ofere o bază de competențe și asistență tehnică noilor noduri de conștientizare (nodurile noi ar putea fi "adoptate" de un nod experimentat).

În vederea asigurării unei colaborări și eficiențe maxime, va fi finanțat un nod coordonator pentru a oferi sprijin logistic și de infrastructură nodurilor din fiecare stat membru, asigurând vizibilitate la nivel european, o bună comunicare și schimb de experiență astfel încât cele învățate să poată fi aplicate în mod continuu.

Safer Internet Plus in Romania (<http://www.sigur.info/index.php?/proiect-sigur.info/descriere-proiect-sigur.info/despre-proiect-sigur.info.html>)

Salvați Copiii România, Positive Media și Focus - Centrul Român pentru Copii Disparați și Exploatați Sexual au inițiat un consorțiu pentru dezvoltarea proiectului Sigur.info în cadrul programului comunitar multianual de promovare a utilizării, în condiții de mai mare siguranță a Internet-ului și a noilor tehnologii on-line, Safer Internet plus.

Prin proiectul **Sigur.Info** se va crea un nod național destinat siguranței pe Internet, ce va avea în componență un centru **AWARENESS** (pentru promovare și conștientizare), o linie de informare **HELPLINE** și o linie de raportare **HOTLINE**. Programul abordează următoarele acțiuni:

1. **Combaterea conținuturilor ilegale**
 - Rețea integrată: linii telefonice directe pentru raportarea conținuturilor ilegale
 - Rețea integrată: nod coordonator pentru liniile telefonice directe
2. **Abordarea conținuturilor nesolicitate și dăunătoare**
3. **Promovarea unui mediu mai sigur**
4. **Creșterea gradului de conștientizare**
 - Rețea integrată: noduri responsabile de creșterea gradului de conștientizare
 - Rețea integrată: nodul coordonator al rețelei responsabile de creșterea gradului de conștientizare
 - Rețea integrată: linii de asistență telefonică, unde copiii își pot exprima preocupările cu privire la conținuturi ilegale și dăunătoare, experiențe dezagreabile sau traumatizante legate de utilizarea tehnologiilor on-line.

Lansarea proiectului EU Kids Online, II 2009 – 2011

Comisia Europeană a decis finanțarea unui nou proiect ce își propune investigarea riscurilor intaminate de copii în utilizarea internetului. Proiectul coordonat de Sonia Livingstone și Leslie Haddon de la London School of Economics and Political Sciences (UK) beneficiază de 2,5 milioane de euro ce vor acoperi costurile derulării timp de doi ani a unei cercetări comparative în peste 20 de țări din spațiul european.

Posibilele riscuri asociate utilizării internetului includ expunerea la conținut nepotrivit (violent sau pornografic), contactele periculoase (atrăgerea copiilor în scopuri sexuale, online grooming) sau inițierea de către copiii înșiși a unor comportamente dăunătoare, cum ar fi agresivitatea online (cyberbullying). Mai multe informații sunt disponibile la : <http://www.sigur.info/index.php?/news/latest/lansarea-proiectului-eu-kids-online-ii-2009-2011.html>

Bibliografie

1. Safer Internet, (2008), Proiectul Safer Internet, recuperat pe 3 Octombrie 2009 de pe <http://www.saferinternet.org/ww/en/pub/insafe/focus/romania.htm>

2. Comisia Europeană, (f.d.), Safer Internet Programme: Empowering and Protecting Children Online, recuperat pe 3 Octombrie 2009 de pe http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/index_en.htm

3. Sigur Info – proiect despre siguranța navigării pe Internet - <http://www.sigur.info/>

4. Legi ale internetului și articole despre reglementarea Internetului

www.legi-internet.ro

Lege și Ordine ...pe Internet – program conceput și derulat de Centrul pentru Jurnalism Independent în perioada 2007 – 2008

Programul și-a propus să invite la o dezbatere asupra regulilor ce trebuie să guverneze funcționarea Internetului, un mediu în esență necontrolabil, aflat în continuă schimbare și care – cel puțin aparent – nu se supune nici unui fel de constrângere. În egală măsură programul a promovat regulile de tip „netiquette” care ar trebui să stea la baza comunicării pe Internet.

Mai multe detalii despre program, despre ce este netiquette, despre ceea ce este ilegal pe Internet sunt disponibile la: <http://www.netiquette.ro/>

III. Cenzura pe Internet reprezintă, fără îndoială, un subiect complex,

În ciuda faptului că Internetul este prin definiție un mediu incontrolabil, în permanentă mișcare, încercările de a-l controla și reglementa nu au lipsit niciodată.

Încercarea de a limita accesul la Internet este considerată o încălcare a dreptului la liberă exprimare și implică a drepturilor omului. În acest moment, accesul la Internet este controlat într-un număr de aproximativ 25 de țări ale lumii care reprezintă tot atâtea exemple de regimuri totalitare.

În cazul limitării accesului minorilor la Internet, în scopul protejării acestora, au existat încercări legislative, în special în Statele Unite (de exemplu, Communication Decency Act, declarat însă neconstituțional de către Curtea Supremă). În general este acceptată ideea că nu legislația este cea capabilă să rezolve problema, ci tehnologia. În acest sens au fost elaborate numeroase programe capabile de a feri minorii de conținutul potențial dăunător de pe Internet. Câteva dintre ele se regăsesc la:

<http://www.5star-shareware.com/Windows/Internet/ParentalControl/ParentalControl1.html>

<http://internet-filter-review.toptenreviews.com/>

Bibliografie

Elign, B, Einhorn, B, (2006), The Great Firewall of China, Business Week, recuperat pe 2 octombrie 2009 de pe http://www.businessweek.com/technology/content/jan2006/tc20060112_434051.htm

Ayers, L, Gritler, E, (2007), How to Protect Kids from Child Molesters, recuperat pe 2 Octombrie 2009 de pe http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/3c/7d/1a.pdf

Sjöberg, L., R., Lindblad, F., (2002), American Journal of Psychiatry, Limited Disclosure of Sexual Abuse in Children Whose Experiences Were Documented by Videotape, recuperat pe 2 Octombrie 2009 de pe <http://ajp.psychiatryonline.org/cgi/content/full/159/2/312>

Brown, K, Jakson M, Cassidy, W, (2006), Canadian Journal of Educational Administration and Policy, Issue #57, December 18, 2006, Cyber-Bullying: Developing Policy to Direct Responses that are Equitable and Effective in Addressing this Special Form of Bullying 1, recuperat pe 2 Octombrie 2009 de pe http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/44/6d/62.pdf

Congres of the US, Washington, DC, House Committee on Science, (1995), Cyberporn: Protecting our Children from the Back Alleys of the Internet. Join Hearing before the Subcommittee on Basic Research and the Subcommittee on Technology of the Committee on Science. House of Representatives, One Hundred Fourth Congress, First Session, recuperat pe 2 Octombrie 2009 de pe http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/14/44/19.pdf

Reporters sans Frontieres, (2006), List of the 13 Internet Enemies, recuperat pe 2 Octombrie 2009 de pe <http://www.rsf.org/List-of-the-13-Internet-enemies.html>

Open Net Initiative, (f.d.) **About Filtering** , recuperat pe 2 Octombrie 2009 de pe <http://opennet.net/about-filtering>